

ПРОЕКТ „ПРОКУРАТУРАТА С ЛИЦЕ КЪМ ОБЩЕСТВОТО
”

-----Прокуратура на Република България и
клуб „ Журналисти срещу корупцията „

ПРОЕКТ !

**ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ
НА НАКАЗАТЕЛНО –ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС**

1.Чл. 24 , ал. 1 , т. 8 НПК се изменя така :

деецът се освобождава от наказателна отговорност с прилагане на възпитателни мерки или с налагане на глоба по административен ред .

2. Чл. 29, ал1, т. 1 б. „г” се изменя така :

е участвал в състава на съда , постановил определение по искане на прокурора по чл. 64 , ал.1 или определение , с което се потвърждава , изменя или отменя мярка за неотклонение задържане под стража **или домашен арест** в досъдебното производство .

3.Чл. 146 ,ал. 1 се изменя така :

Органът , който назначава експертизата може да изисква от обвиняемия образци за сравнително изследване .

4 . Чл. 172 , ал. 2 се изменя така :

Специални разузнавателни средства се използват , когато това се налага при разследването на тежки умишлени престъпления по глава първа глава втора , раздели I, II, IV, V, VIII и IX, глава пета , раздели I-VII, глава шеста , раздели II-IV, **глава седма** , глава осма , глава девета „а „, глава единадесета , раздели I-IV, глава дванадесета , глава тринадесета и глава четиринадесета , както и за престъпления по чл. 219 , ал. 4 предложение второ , чл. 220 , ал. 2 , чл.254 б, чл.308, ал. 2 , 3 и 5 , изречение второ , чл. 321 , чл. 321 а, чл. 356 к и чл. 393 от особената част на Наказателния кодекс .

5 .Чл. 172 , ал. 6 / нова /:

За разследване на престъпленията по ал. 2 съдът и органите на досъдебното производство могат да събират и проверяват и веществените доказателствени средства , получени съобразно Закона за специалните разузнавателни средства .

6.Чл. 173 , ал. 3 се изменя така :

Когато искането е за разследване чрез служител под прикритие , той подава декларация пред прокурора , че е запознат със задълженията си и задачите по конкретното разследване , а прокурорът контролира запазване на тайната на неговата самоличност и идентификационен номер.

7. Чл.174, ал.5 се изменя така :

Разпореждането за разследване чрез служител под прикритие трябва да съдържа престъплението , за което се разрешава разследването и идентификационния номер на служителя под прикритие

8. Чл. 175 , ал. 4 се изменя така :

В случай на необходимост срокът по ал. 3 може да бъде продължен по реда на чл.174 , но не с повече от четири месеца , **а за разследване чрез служител под прикритие – с не повече от една година .**

9. Чл. 176 се изменя така :

Създава **се ново изречение второ** : „В случаите на чл. 177 , ал. 2 се представя и екземпляр на прокурора , поискал разрешението „

10. Чл. 198 А / нов / :

На досъдебното производство при вземане от съда на мярка за процесуална принуда или при обжалване на същата , както и при обжалване на актовете на прокурора , на компетентния орган се изпращат заверени копия от съдържащите се в делото материали.

11 . Чл.212 , ал. 2 се изменя така :

Досъдебното производство се счита за образувано със съставянето на акта за първото действие по разследването , когато се извършва оглед на местопроизшествието , обиск , претърсване , изземване , разпит на очевидци , ако

незабавното им извършване е единствената възможност за събиране и запазване на доказателствата .

12. Чл.234 , ал. 3 ,изр. 2-ро се изменя така :

В изключителни случаи този срок може да бъде удължаван от главния прокурор или оправомощени от него прокурори от Върховна касационна прокуратура .

13. Чл. 243 , ал. 10 / нова / :

При отмяна на постановлението за прекратяване на наказателното производство за разследването започва да тече нов срок по чл. 234

14. Чл. 244 , ал. 8 / нова /:

При отмяна на постановлението за спиране на наказателното производство за разследването започва да тече нов срок по чл. 234

15. Чл. 250 ,ал. 1 , т. 2 се изменя така :

Когато деянието , описано в обвинителния акт не е престъпление .

16. Чл. 287 , ал. 1 се изменя така :

Когато на съдебното следствие се установят обстоятелства за съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението или за прилагане на закон за по- тежко наказуемо престъпление , прокурорът повдига ново обвинение .

17. Чл. 368 , ал. 3 / нова / :

В случаите по ал. 1 не се взема предвид времето ,през което наказателното производство е било прекратено .

Прилагаме проект на отдел „Международно правно сътрудничество „ при Върховна касационна прокуратура за изменения и допълнения на НПК , отнасящи се до отделяне на специално място в НПК на международното разследване / с приложени към него мотиви / .

МОТИВИ

КЪМ ПРОЕКТА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНО – ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС

Предложените изменения и допълнения на НПК имат за цел да прецизират някои от действащите разпоредби и да допринесат за повишаване на ефективността на наказателното производство .

Предлаганата промяна относно основанията , изключващи образуване на наказателно производство и основанията за прекратяването му в разпоредбата на **чл. 24 , ал. 1 , т. 8 НПК** цели да се разшири приложното поле на посочената норма . Да се включат и хипотезите , при които в

особената част на Наказателния кодекс за престъпления, представляващи маловажен случай по смисъла на чл. 93 , т. 9 НК е предвидено наказание глоба , налагана по административен ред . По този начин за тези престъпления прокурорът ще има процесуална възможност да не образува наказателно производство , да не се провежда разследване , а материалите да се изпращат на административно-наказващия орган .

Промяната на **чл. 29, ал. 1 НПК** , отнасяща се до абсолютните основания за отвод на съдиите , има за цел да обхване изчерпателно всички възможни хипотези, при които във фазата на досъдебното производство на съдията се представят материалите от досъдебното производство и той формира убеждение относно доказателствата , вината и авторството на престъплението . Включени са и случаите , в които прокурорът внася искане по чл. 64 , ал. 1 НПК / включително и по чл. 62, ал.2, вр. чл. 64 НПК / за вземане на мярка за неотклонение „задържане под стража „ или „домашен арест „ / , но съдът постановява определение , с което не уважава искането и определя мярка за неотклонение , различна от исканата / напр. гаранция или подписка / .

Настоящата редакция на нормата не включва мярката за неотклонение „ домашен арест „ .Независимо , че мярката за неотклонение „домашен арест „ се взема и обжалва по реда на чл. 64 и 65 НПК , когато се отнася до посочване на абсолютни основания за отвод на съдия или съдебен заседател , следва ясно , изрично и точно да се посочват хипотезите , за да не се създават предпоставки за различно и неправилно приложение на процесуалната норма , респективно да не се допускат нарушения , аргументиращи касационно основание по чл. 348, ал. 3 , т. 3 НПК /разглеждане и решаване на делото от незаконен съдебен състав , което е основание за отмяна на съдебния акт /.

Предлаганото изменение на нормата на **чл. 146, ал.1 НПК** е практически обосновано, тъй като в настоящата редакция условието „когато не е възможно да се набавят по друг начин „ създава ограничения за органа, който назначава експертизата / органа на досъдебното и съдебно производство / и пречки за осъществяване на основно начало в процеса – за разкриване на обективната истина. Много често при разследването на престъпления се налага да се изискват актуални образци за сравнително изследване / напр. от почерк, подпис, глас и др., които се променят през времето /.

В глава XIV, раздел VIII от НПК Специални разузнавателни средства в **чл. 172, ал.2 НПК** в настоящата редакция на нормата са пропуснати особено важни престъпления – против финансовата, данъчната и осигурителната система, чието извършване рефлектира пряко върху финансовата сигурност на държавата. Считаме за изключително необходимо и полезно при разследването на тежки умишлени престъпления по глава VII НК да съществува процесуална възможност за използване на специални разузнавателни средства.

Създаването на **нова разпоредба – на чл. 172, ал.6 НПК** дава възможност за събиране и проверка на веществени доказателствени средства, получени съобразно ЗСРС / преди образуване на наказателното производство / за разследване на престъпленията, посочени в чл. 172, ал. 2 НПК. Наличието на гаранцията, предвидена в чл. 177, ал.1 НПК, не би довело до ограничаване на права, но възможността вече събрани веществени доказателствени средства при спазване на изискванията на ЗСРС да се използват за целите на наказателното производство би улеснила съществено разследването на тези престъпления, още повече, че целта на използването на СРС е разкриването на тежки престъпления.

Освен това редът , по който се дава разрешение по ЗСРС и НПК е аналогичен и е налице съдебен контрол .

Целта на използване на служител под прикритие е да установи или поддържа контакти с контролирано лице , за да получи или разкрие информация за извършването на тежко умишлено престъпление и за организацията на престъпната дейност/ чл. 10 в ЗСРС /. С оглед тази специфична цел при разследването чрез служител под прикритие следва да се обезпечи максимално запазване тайната на самоличността на служителя под прикритие . Именно с предлаганите изменения в **чл. 173 , ал. 3 и чл. 174 , ал. 5 НПК** на прокурора се възлага запазване тайната на неговата самоличност , като се стеснява кръгът от лицата , които ще разполагат с тези сведения .

Специфичните цели на горепосоченото специално разузнавателно средство изискват и по – продължително технологично време за реализирането им . Максималният срок , в който могат да се използват специални разузнавателни средства е 6 – месечен , който се явява крайно недостатъчен за внедряване на служител под прикритие в една престъпна организация , за спечелване на доверие , получаване на необходимата информация и фактическо реализиране на целите . За да може ефективно да бъде използвано посоченото специално разузнавателно средство , е действително необходим по- дълъг срок от време .

В нормата на чл. 177 , ал. 2 НПК в настоящата редакция е поставено ограничение за използване на резултати , получени извън направеното искане по чл. 173 НПК , освен ако не се съдържат данни за друго тежко умишлено престъпление по чл. 172 , ал.2 НПК . Тази норма не е съгласувана с нормата на **чл. 176 НПК** , в която лимитативно са посочени броят на екземплярите , в които се изготвят веществените доказателствени средства / два- за прокурора , поискал

разрешението и за съда – дал , разрешението / . Не е предвидена хипотеза , при която се установяват данни за друго тежко умишлено престъпление по чл. 172, ал.2 НПК, за което не е искано и не е дадено разрешение , но съгласно чл. 177 , ал. 2 НПК резултатите от него могат да се използват . Това от своя страна налага изготвяне и представяне на още един екземпляр от веществените доказателствени средства на прокурора , направил искането , с оглед прилагане на същия към новообразувано наказателно производство .

Предлагаме в част трета „Досъдебно производство „ , в глава XIII „Общи положения „ на НПК да се създаде нова разпоредба – на **чл.198 а НПК** , съгласно която при изпращане на делото при вземане или обжалване на мярка за процесуална принуда от съда или при осъществяване на инстанционен контрол на актовете на прокурора / във фазата на досъдебното производство/ да се изпращат на компетентния орган заверени копия от съдържащите се материали по делото . Целта на тази промяна е да се обезпечи възможността на разследващия орган при така съществуващите кратки срокове на разследване да извършва необходимите процесуално-следствени действия . Практически / особено в случаите , когато са привлечени няколко обвиняеми лица / поредицата от обжалвания и многократни изпращания на делото до различни органи / по-горестоящ прокурор , прокуратура или съд / пречатства разследващия орган в срок да осъществи разследването и го лишава от възможност да извършва действията по чл. 226-231 НПК .

В проекта се предлага нова редакция на нормата на **чл. 212 , ал. 2 НПК** . Този текст в настоящата редакция на нормата се тълкува и прилага по различен начин и съществува противоречива практика на органите на съда и прокуратурата . Предлаганата редакция дава максимална яснота, точност и изчерпателност .

Предлаганото изменение на **чл. 234 , ал. 3 , изр. 2-ро НПК** има за цел да даде възможност главният прокурор на Република България да бъде освободен от задължението да удължава срока на разследването по изключително голям брой дела , като тези си правомощия може да делегира на прокурори от Върховната касационна прокуратура .

Измененията , предлагани в разпоредбите на **чл. 243 , ал. 10** , създаването на **нова алинея 8 в чл. 244 НПК и чл. 368 , ал. 3 НПК** има за цел да прецизира досегашната уредба , да създаде максимална яснота и изключи възможността за различни тълкувания и различно приложение на посочените процесуални норми .

Аналогична е целта и на предлаганата промяна **в чл. 250 , ал. 1,т.2 НПК** – следва изрично да се посочи , че съдията – докладчик може да прекрати наказателното производство , но само когато деянието , описано в обвинителния акт , не съставлява престъпление въобще .Така ще стане очевидно ясно , че съдията –докладчик не може да прекратява наказателното производство , ако описаното в обвинителния акт деяние е престъпление , макар и различно от посоченото в обвинителния акт .

С новия НПК / Дв.бр.86 / 2005 г. , изм. бр. 46 и 109 от 2007 г. / се въведеха ограничения за прокурора да изменя обвинението в съдебната фаза на процеса , ако на съдебното следствие се установят обстоятелства , които са били известни на органите на досъдебното производство .

Считаме , че разпоредбата на **чл. 287 , ал. 1 НПК** в сегашната редакция противоречи на основни принципи на наказателното производство, формулирани в чл. 1 и чл. 7 НПК и се нуждае от промяна , при която да се даде възможност на прокурора , когато на съдебно следствие се разкрият обстоятелства , налагащи съществено изменение на обстоятелствената част на обвинението или прилагане на

закон за по-тежко наказуемо престъпление , да изменя обвинението , без значение дали тези обстоятелства са били известни на органите на досъдебното производство или не .Досъдебното производство има подготвителен характер , а централната фаза е съдебната и именно в нея се разгръща наказателното производство . С предлаганото изменение ще се изпълни основната задача на наказателния процес – да осигури разкриването на престъпленията , разобличаването на виновните и правилното прилагане на закона . От практически аспект предлаганото изменение би обезпечило правилното приложение на закона .